

Møte regionalt kraftforum Nordland

Radisson Blu Hotel Bodø

9 januar 2025, kl. 1030-1600

Deltakere

Nordland fylkeskommune	Bjørn Larsen, fylkesråd for næring Odd Henriksen, fylkesdirektør avdeling for samfunnsutvikling Terje Gustavsen, seksjonssjef næringsutvikling Øyvind Visnes, seniorrådgiver marin og industriell næringsutvikling (Teams) Trine Fredriksen, seniorrådgiver marin og industriell næringsutvikling
Statsforvalteren i Nordland	Tom Cato Karlsen, Statsforvalter Katrine Erikstad, avdelingsdirektør landbruk og reindrift
Statnett	Ingrid Eivik, planansvarlig Helgeland og Salten
Arva	Eirin Kjølstad, administrerende direktør
Linea	Steinar Benum, daglig leder
Noranett	Tony Molund, nettdirektør Øyvind Strøm, assisterende nettdirektør
Kystnett	Stig Johansen, nettsjef (Teams)
Elmea	Pål Martinussen, daglig leder (Teams)
Vestall	Sindre Brun, driftsleder (Teams) Torbjørn Åsbakk, daglig leder (Teams)
Nord-Salten Kraft	Helge Albertsen, administrerende direktør (Teams)
Lofotrådet	Susan Berg Kristiansen, nestleder/ordfører Værøy
Hålogalandsrådet	Ingeborg Johnsen, daglig leder (Teams)
Vesterålsrådet	Elisabeth Sør Dahl, nestleder/ordfører Øksnes (Teams) Lena Arntzen, daglig leder
Salten regionråd	Sigurd Stormo, leder/ordfører Meløy Allan Ellingsen, daglig leder (Teams)
Helgelandsrådet	Rune Krutå, nestleder/ordfører Vefsn (Teams) Stig Sørrå, sekretariatsleder (Teams)
Polarsirkelrådet	Sølvi Andersen, leder/ordfører Hattfjelldal (Teams) Kjell-Idar Juvik, sekretariatsleder (Teams)

Saksliste

1. Velkommen v/Bjørn Larsen, fylkesråd for næring Nordland fylkeskommune
2. Status, muligheter og utfordringer knyttet til kraft og strømnett
Helgelandsrådet v/Rune Krutå
Polarsirkelrådet v/Kjell Idar Juvik
Salten Regionråd v/Sigurd Stormo
Lofotrådet v/Sølvi Andersen og Pål Martinussen/Elmea
Vesterålsrådet v/Lena Arntzen og Sindre Brun/Vestall
Hålogalandsrådet v/Ingeborg Johnsen
3. Vi utvikler transmisjonsnettet for en ny tid v/Ingrid Eivik, Statnett
4. Innspill regionale nettselskap; status, erfaringer og utfordringer
Linea v/Steinar Benum
Arva v/Eirin Kjølstad
Noranett v/Tony Molund
Kystnett v/Stig Johansen
5. Videre arbeid og neste møte

1. Velkommen v/Bjørn Larsen

Fylkesråd for næring holdt en kort innledning hvor han kom inn på noen av utfordringene i Nordland med tilgang til kraft og strømnnett. Se vedlegg.

2. Status, muligheter og utfordringer knyttet til kraft og strømnnett

Se vedlagte presentasjoner fra regionrådene. Noen hovedpunkter:

Helgelandsrådet

- Støtter forslaget til konseptvalgutredning for Helgeland i hovedsak. Viktig både for eksisterende og ny industri.
- Mange kommuner har begrensninger i nettet. Flere prosjekter kan ikke gjennomføres på grunn av dette. Både Marka og Kongsvik Trafo gir begrensninger i utviklingen. Kongsvik er mest prekær på kort sikt.
- Når det gjelder ny kraftproduksjon er viljen til å ta naturområder i bruk mye avhengig av at man ser at det skaper ringvirkninger lokalt.

Polarsirkelrådet

- Sterkt kritisk til endring i prioriteringer fra Statnett i KVVU'en for Helgeland.
- Etterlyser raskere nettutbygging for å møte industrivekst.
- Nett til Mo Industripark/etablerte industriparker bør prioriteres.
- Et eksempel er SMA sine planer om utvidelse som innebærer investeringer opp til 13 MRD og 260 arbeidsplasser, men ikke har tilgang til kraft. Dette er et av flere eksempler.
- Flimmersituasjonen i Mo Industripark gjør at kapasiteten ikke blir fullt utnyttet.

Salten Regionråd

- Stort industripotensial i Salten, eksempelvis TQC, Elkem Salten, Nexans, Glomfjord industripark, mye havbruk osv.
- Regionrådet har utarbeidet eget kunnskapsgrunnlag på kraft (vedlagt). Denne skal danne grunnlag for en felles kraftstrategi.
- Prioriteringer fra regionrådet
 - Økt kapasitet nett Salten trafo – Valjord
 - Etablering av transformering til 132 KV Glomfjord
 - Linje 132 KV Tverlandet - Kjelling– Sundsfjord
 - Linje 66 kV Kaldvåg-Ulvsvåg
 - Flaskehalser regionalnettet
- Konseptvalgutredning for Salten, fra Helgeland til Ballangen, må prioriteres.

Lofotrådet/Vesterålsrådet/Hålogalandsrådet

- Energiforbruket har økt, spesielt forbruket i næringslivet/marin sektor.
- Godt samarbeid mellom de to regionrådene og kommunene der.
- Jobber med en mulighetsstudie (19 kommuner) på energi sammen med Hålogalandsrådet. Studien skal presenteres i et seminar på Sortland 28. november.
- Dette er regioner som preges av sterke begrensninger i nettet. Dette gjelder Vestsnittet (Lofoten/Vesterålen/Harstad). Statnett har senket grensen for hva som må godtas av dem til 1 MW for hele regionen. Normalen er 5 MW. Det betyr at det er nei fra Statnett for det meste over 1 MW til ny 420 linje er på plass. Det vil ta 10-15 år. Som eksempel er de fleste søknadene fra oppdrett på over 1 MW, og det betyr i prinsippet stopp i all næringsutvikling. Jobbes med midlertidige løsninger som tilknytning på vilkår og drifting av nettet med større risiko. Pål Martinussen/Elmea er med i en nasjonal gruppe ledet av Fornybar Norge som ser på tilknytning på vilkår. Elmea mener også at grensen kan økes fra 1 til 2 MW uten at det betyr mye for risikobildet, men mye for mulighetene i regionen.

- Det er god kapasitet i regionalnett i Lofoten. Utfordringen er transmisjonsnettet de dagene det er mye forbruk. Statnett skal starte med arbeidet med en konseptvalgutredning for ny 420 kV. God dialog med Statnett knyttet til dette arbeidet.
- Ønsker at kommunene starter en intern prosess når det gjelder områderegulering for vindkraft på land der det kan være aktuelt.
- Hålogalandsrådet har jobbet mye med energi og felles situasjonsforståelse i regionrådet.
- Ser i stor grad det samme bildet som Lofoten/Vesterålen, og samarbeider om mulighetsstudien som tidligere nevnt.

Planprosesser

- De fleste kommunene i fylket har utfordringer med gamle planer, og kapasitetsutfordringer på plan.
- Planprosessene er det som tar lengst tid i energiplanlegging og -utbygging. Vi må ha nødvendig involvering, men bli bedre på koordinering og samarbeid for å gjøre disse så effektive som mulig.
- For raske prosesser, eller hurtigspor, på komplekse prosjekter kan føre til konflikt som igjen forsinker prosessen.
- I Vesterålen har de fått skjønnsmidler fra statsforvalter til å teste ut et interkommunalt plankontor. I sør har RKK Vefsn fått skjønnsmidler for samarbeid på plansiden og flere kommuner har heftet seg på dette.
- Det er viktig å se både på faglig og politisk samarbeid på plansiden framover.
- Kommunene bør få et mer bevisst forhold til å sette av areal til både nettutbygging og vindkraft. Ved nettutbygging er det ikke kommunenes oppgaver å områderegulere siden det ligger under energiloven, men for mer effektive prosesser bør kommunene og nettselskapene ha tidlig dialog.
- Myndighetsprosesser tar tid. Når kan nettplanlegging kobles til kommunenes planarbeid?
- Er det mulig å få flere parallelle prosesser knyttet til konseptvalgutredninger? Starte tidlig dialog/arbeid i kommunene med relevante områder/traséer. Noranett har for eksempel hatt tett dialog med Tjeldsund kommune for å få satt av areal til ny linje i rullering av arealplan.
- Både Statsforvalter og fylkeskommunen må bidra med kunnskap og veiledning til kommunene. Det må tydeliggjøres hva disse kan bidra med.
- Statsforvalter er sterkt styrt av statlige myndigheter. Har sterke føringer fra ulike departement som må følges. Dette fører til mange innsigelser.
- Tidlig dialog kan bidra til mer effektive prosesser. Kommunene bør involvere både statsforvalter, fylkeskommune og nettselskap tidlig i sine planprosesser.

3. Vi utvikler transmisjonsnettet for en ny tid v/Ingrid Eivik, Statnett

- Statnett har tre strategiske satsingsområder:
 - Øke kapasitet i eksisterende nett og kraftsystemet
 - Planlegge og bygge ut nett og kraftsystem raskere og mer effektivt
 - Øke robusthet og beredskap i i drift og utvikling.
- Nye vurderinger av prioriteringen i KVV Helgeland og kommende områdeplan kommer som resultat av endringer i behovsbildet, iht. køen av modne forbruksplaner
- Arbeid med KVV for Salten vil sannsynligvis starte opp i andre halvdel av 2026 eller tidlig i 2027.
- Flimmersituasjonen i Mo Industripark er fortsatt ikke løst, har vært oppe i RME for andre gang. Statnett har tilbudt seg å bidra med 50 MNOK, men Celsa mener andre må betale mer, selv om det er fastslått at de bryter kravene og at flimmeret skyldes dem. I tillegg til at Celsa påfører andre kunder flimmer i dag, fører det også til at dagens nettkapasitet ikke kan utnyttes fullt ut fordi vi har en ineffektiv driftsløsning for å isolere Celsa fra andre kunder lokalt i industriparken og lokalt i Mo.

Se for øvrig vedlagte presentasjon.

4. Innspill regionale nettselskap; status, erfaringer og utfordringer

Se vedlagte presentasjoner.

Reservasjon i nett/nettkø/modenhetskriteriet

- Forskriften som omhandler modenhetskriteriet trådte i kraft 1.1.25 (Forskrift om nettregulering og energimarkedet (NEM)).
- Modenhetsvurderingen skal som minimum baseres på følgende modenhetskriterier
 - prosjektbeskrivelse
 - reelt kapasitetsbehov
 - tidspunkt for bruk av kapasiteten
 - forpliktende fremdriftsplan
 - status på relevante tillatelser og avtaler
 - lokalisering
 - finansieringsplan
- Dato for modenhet bestemmer plassering i nettkøen. Dato for modenhet er når alle forespurte informasjon er sendt til nettselskapet.
- I dag er det kun modenhet i prosjektet og førstemann til mølla som bestemmer hvor i køen et prosjekt kommer.
- Det vil gjøres en årlig vurdering av fremdrift og modenhet.
- Kunder som ikke lenger oppfyller modenhetskriteriene mister reservasjon/plass i nettkø – ref. til Freyr.
- Det er full åpenhet om hva som er reservert i nettet og til hvem. Det samme gjelder for de som står i kø. Dette publiseres på nettselskapenes nettsider.
- De nye oversiktene publiseres mot slutten av første kvartal i år.
- Det bør også vurderes prising av reservert kapasitet mens kunder venter på tilknytning.

Mens vi venter på nytt nett/tiltak for å øke kapasiteten i dagens nett

- Utbygging av nett tar tid selv med effektive prosesser.
- Alle nettselskapene jobber med løsninger som frigjør kapasitet i eksisterende nett og utnytter kapasiteten bedre.
- Tiltak som tilknytning på vilkår, drifting med større risiko enn N-1, fleksibilitet osv. gjør at flere kan få plass i dagens nett.

Utfordringer fra nettselskapenes perspektiv

- Lange ledetider skyldes mest tiden myndighetsprosesser og involvering tar. Ref. til punkt om planprosesser under sak 2.
- I dag er også leveringstid og priser på komponenter en utfordring fordi hele Europa bygger infrastruktur.
- Mer ekstremvær gir større utfordringer for eksisterende strømmnett.
- Eiere av nettselskapene (kommunene) har presset økonomi og krever store utbytter noe som fører til minimumsløsninger eller utsatte prosjekter.
- Tiltakshavere tar kontakt med nettselskapene sent i prosjektplanleggingen.

5. Videre arbeid og neste møte

Formatet med både fysisk og digital deltakelse fungerer bra. Tar sikte på et nytt møte i juni. Fylkeskommunen kommer med forslag til dato.

Mulige tema neste møte:

- Presentasjon av nye områdeplaner Statnett
- Følge opp punktet med planprosesser, koordinering og behov for samarbeid
- Avveiningen mellom behovet for mer nett raskt og behovet for å ivareta reindrift og natur
- Fleksibilitet og hva vi kan gjøre med dette i Nordland ble spilt inn som et tema fra Linea

Kom gjerne med innspill om det er tema dere ønsker.